Муқәддәс Китап

Инжил 26-қисим

«Йәһуда»

© Муқәддәс Китап 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Уйғурчә Муқәддәс тәрҗимиси»

Инжил 26-қисим

«Йәһуда»

(Расул Йәһуда язған мәктуп)

Кириш сөз

Бу хәтниң муәллипи Йәһуда өзини биринчидин «Әйса Мәсиһниң қули», андин «Яқупниң иниси» дәп тонуштуриду. Йәһудийлар арисида «Йәһуда» дегән исим наһайити көп учрайду, шуңа салаһийитини ениқлаш керәк, әлвәттә. Өзини «Яқупниң иниси» дәп тонуштурған ушбу хәтниң муәллипини җисманий җәһәттин Әйса Мәсиһниң иниси дәп билимиз. Чүнки биз «Яқуп язған мәктуп»тики «кириш сөз»имиздә көрсәткинимиздәк, Яқупму Мәсиһниң иниси еди (Яқуп һәм Йәһуда һәр иккиси «Мат.» 13:55дә тилға елинған).

Қизиқ йери шуки, у өзиниң Мәсиһ билән болған ака-инилиқ мунасивитини тилға алмайду — пәқәт өзини «Әйса Мәсиһниң қули» дәп көрситиду. Бу иш шуни бизгә ениқ көрситидуки, бизниң мәлум «роһий киши» билән, һәтта Рәббимизниң Өзи билән җисманий мунасивитимиз болсиму, Худаниң падишалиғида бу һеч нәрсә һесапланмайду. Худаниң падишалиғиға кириш үчүн һәр биримиз етиқат арқилиқ «қайтидин туғулуш» яки «Худадин туғулуш»имиз зөрүрдур.

Муәллипниң бу хәтни қәйәрдики етиқатчиларға язғанлиғи ениқ әмәс; лекин мүмкинчилиги барки, у ушбу хәтни расул Петрусму хәт язған «**Понтус, Галатия, Кападокия, Асия вә Битинийә өлкилиридә яшаватқан**» оқурмәнләргә язған болуши мүмкин. Бизниң бу пикиргә майил болушимиздики сәвәп ушбу хәтниң мәзмуни Петрус язған иккинчи хәткә бәк йеқин болуп, у бир нәччә җайда Петрусниң хетидин нәқил кәлтүриду. Һалбуки, икки хәтниң бир-биридин чоң бир пәрқи бар. Расул Петрус «иккинчи хети»дә оқурмәнләргә сахта тәлим бәргүчиләр тоғрилиқ бешарәт берип агаһландуриду; Йәһуда хетидә, бу сахта тәлим бәргүчиләр аллиқачан җамаәтләргә суқунуп кириваліған дәп агаһ бериду. У уларниң рәзилликлирини, шундақла уларниң ақивитини техиму ениқ тәсвирләп, уларниң тәлимлиригә қарши туруш керәклигини үндәйду, һәмдә уларниң пайда болуши ахирқи заман күнлириниң бешимизға аллиқачан чүшкәнлигини испатлайду, дәйду.

Шуниң билән у қериндашларни етиқадида чиң турушқа һәмдә етиқадида тәврәнгүчиләргә ярдәм беришкә үндәйду.

«Қошумчә сөз»имиздә биз йәнә бундақ «қарши туруш» вә «күрәш қилиш» тоғрилиқ азрақ сөзләймиз.

Бу мәктуп қисқичә агаһландуруш һәм риғбәтләндүруш хетидур; хәт бизниң дәвримиздики сахта тәлим бәргүчиләрниму охшашла паш қилип бизгә зор пайда йәткүзиду. «Петрус (2)»дики «қошумчә сөз»имизниму көрүң.

Мәзмун: —

1. Салам (1-2-айәтләр)
2. Сахта тәлим бәргүчиләр һәққидә агаһ (3-19-айәтләр)
3. Җекиләшләр, дуа, мәдһийә (20-25-айәтләр)

Йәһуда

«Расул Йәһуда язған мәктуп»

1 1 Әйса Мәсиһниң қули, Яқупниң иниси мәнки Йәһудадин чақирилғанларға, йәни
ХудаАтимиз тәрипидин сөйүлгән, Әйса Мәсиһ тәрипидин қоғдилип кәлгәнләргә салам.
2 Силәргә рәһимдиллик, аманлиқ-хатирҗәмлик вә меһир-муһәббәт һәссиләп ата қилинғай!

Сахта тәлим бәргүчиләрдин һези болуңлар!

3 И сөйүмлүклирим, мән әсли силәргә ортақ бәһримән болуватқан нижатимиз тоғри-
сида хәт йезишқа зор иштияқим болсиму, лекин һазир буниң орниға силәрни муқәд-
дәс бәндиләргә бир йолила аманәт қилинған етиқатни қолуңлардин бәрмәсликкә
җиддий күрәш қилишқа җекиләп ушбу хәтни язмисам болмиди. 4 Чүнки мәлум ки-
шиләр — ихлассиз адәмләр, хелә бурунла муну сорақҗа тартилишқа пүтүлгәнләр
араңларға суқунуп киривалған. Улар Худаниң меһри-шәпқитини бузуқлуқ қилишниң
банисиға айландурувалған, бирдин-бир Егимиз вә Рәббимиз Әйса Мәсиһдин танған
адәмләрдур.
5 Шуниң үчүн мән силәргә шуни есиңларға қайтидин селишни халаймәнки (гәрчә
силәр бурун һәммә ишлардин хәвәрләндүрүлгән болсаңларму), бурун Рәб Өзи үчүн
бир хәлиқни Мисирдин қутқузған болсиму, уларниң ичидики Өзигә ишәнмигәнләр-
ни кейин һалак қилди. 6 Вә силәр шуниму билисиләрки, әслидики орнида турмай,
өз маканини ташлап кәткән пәриштиләрни Рәб улуқ қиямәт күниниң сориғиғичә
мәңгү кишәнләп мудһиш қараңғулуқта солап сақлимақта. 7 Содом вә Гоморра вә
уларниң әтрапидики шәһәрләрдикиләрму шу охшаш йолда, йәни шу пәриштиләргә
охшаш учиға чиққан бузуқчилиққа вә ғәйрий шәһвәтләргә берилип кәткән, кейинки
дәвирләр уларниң ақивитидин ибрәт алсун үчүн мәңгүлүк от җазасиға өрнәк қилинип

1:1 **«Әйса Мәсиһниң қули, Яқупниң иниси мәнки Йәһудадин чақирилғанларға ... салам»** — «чақирилғанлар» болса Худа тәрипидин чақирилған. **«Әйса Мәсиһ тәрипидин қоғдилип кәлгәнләргә салам»** — яки «*(Худа тәрипидин)* Әйса Мәсиһ үчүн қоғдилип кәлгәнләргә салам» — текст шу мәнаниму өз ичигә алиду.

1:3 **«...лекин һазир буниң орниға силәрни муқәддәс бәндиләргә бир йолила аманәт қилинған етиқатни қолуңлардин бәрмәсликкә җиддий күрәш қилишқа җекиләп ушбу хәтни язмисам болмиди»** — «муқәддәс бәндиләргә бир йолила аманәт қилинған етиқат» дегән ибарә мошу йәрдә бизгә Инҗил арқилиқ Худа, Мәсиһ, Муқәддәс Роһ, нижат, Худаниң сөз-каламИ *(Тәврат, Зәбур, Инҗил)*, бу дуния, у дуния, инсанийәт, пәриштиләр вә җин-шәйтан қатарлиқлар тоғрилиқ назил қилип тапшурулған, шундақла ишинишкә зөрүр болған вәһий-һәқиқәтләрни көрситиду.

1:4 **«Чүнки мәлум кишиләр — ихлассиз адәмләр, хелә бурунла мошу сорақҗа тартилишқа пүтүлгәнләр араңларға суқунуп киривалған»** — «хелә бурунла ... сорақҗа тартилишқа пүтүлгән»: — бәлким муқәддәс язмиларда пүтүлгән болса керәк.

–«Муну сорақ» — Йәһуда төвәндә 5-15-айәтләрдә баян қилидиған җаза-сорақлар болса керәк.

– **«улар Худаниң меһри-шәпқитини бузуқлуқ қилишниң банисиға айландурувалған, бирдин-бир Егимиз вә Рәббимиз Әйса Мәсиһдин танған адәмләрдур»** — «Худаниң меһри-шәпқитини бузуқлуқ қилишниң банисиға айландурувалған...»: — демәк, «бузуқчилиқ қиливәрсәкму Худаниң меһри-шәпқити билән кәчүрүлимиз» дегәндәк.

1:4 1Пет. 2:8; 2Пет. 2:1, 3.

1:5 **«бурун Рәб Өзи үчүн бир хәлиқни Мисирдин қутқузған болсиму, уларниң ичидики Өзигә ишәнмигәнләрни кейин һалак қилди»** — «кейин» грек тилида «иккинчи қетим» дейилиду.

–«Рәб Өзи үчүн бир хәлиқни Мисирдин қутқузған болсиму» бәзи кона көчүрмиләрдә «Әйса Өз хәлқини Мисирдин қутқузған болсиму» дейилиду.

1:5 Чөл. 14:29; 26:64, 65; Зәб. 105:24-27; 1Кор. 10:5; Ибр. 3:17.

1:6 Яр.6:1-4; 2Пет. 2:4.

көйдүрүлгән.
[8] Лекин мошу «чүш көргүчиләр» шу охшаш йол билән адәмләрниң тәнлириниму
булғимақта, улар һоқуқ егилиригә сәл қариғучилардин болуп, әрштики улуқларғиму
һақарәт қилишмақта. [9] Лекин һәтта баш пәриштә Микаилму Мусаниң җәсити тоғриси-
да Иблис билән музакирә қилип талаш-тартиш қилғанда, уни һақарәтлик сөзләр билән
әйипләшкә петиналмиған, пәқәт «Саңа Пәрвәрдигарниң Өзи тәнбиһ бәрсун» дәпла
қойған. [10] Лекин бу кишиләр өзлири чүшәнмәйдиған ишлар үстидә күпүрлүк қилиду.
Бирақ улар һәтта әқилсиз һайванлардәк өз тәбиитиниң инкаслири бойичә чүшәнги-
ничә яшап, шу арқилиқ өзлирини һалак қилиду. [11] Буларниң һалиға вай! Чүнки улар
Қабилниң йоли билән маңди, мал-мүлүкни дәп Балаамниң азған йолиға өзини атти вә
улар Кораһниң асийлиқ қилғиниға охшаш ахир һалак болиду. [12] Улар меһир-муһәббәт-
ни тәбрикләш зияпәтлириңларға һеч тартинмай силәр билән биллә дахил болидиған,
өзлиринила бақидиған хәтәрлик хада ташлардур. Улар шамаллардин һайдилип кәлгән
ямғурсиз булут, йилтизидин қомуруп ташланған, кәч күздики мевисиз дәрәқләр, икки

1:7 **«Содом вә Гоморра вә уларниң әтрапидики шәһәрләрдикиләрму шу охшаш йолда, йәни шу пәриштиләргә охшаш учиға чиққан бузуқчилиққа вә ғәйрий шәһвәтләргә берилип кәткән, кейинки дәвирләр уларниң ақивитидин ибрәт алсун үчүн мәңгүлүк от җазасиға өрнәк қилинип көйдүрүлгән»** — «ғәйрий шәһвәтләр» дегән ибарә грек тилида «ғәйрий әтләр» билән ипадилиниду. Худаға бойсунмиған пәриштиләр «ғәйрий әтләр»гә *(демәк, қиз-аяллларға)* ич пәш тартқан еди; Содом вә Гоморрадикиләр «ғәйрий әтләр»гә ич пәш тартқан *(бу қетим әрләр қиз-аялларға әмәс, бәлки әрләр башқа әрләр билән «ғәйрий» җинсий мунасивәт өткүзмәкчи).*

–«Содом вә Гоморра шәһәрлири»ниң ақивити тоғрисида «Яр.» 18-19-бапни көрүң. Биз «қошумчә сөз»имиздә мошу вақиә үстидә йәнә азрақ тохтилимиз.

1:7 Яр. 19:24; Қан. 29:22; Йәш. 13:19; Йәр. 50:40; Әз. 16:49; Һош. 11:8; Ам. 4:11; Луқа 17:29; 2Пет. 2:6.

1:8 **«лекин мошу «чүш көргүчиләр» шу охшаш йол билән адәмләрниң тәнлириниму булғимақта, улар һоқуқ егилиригә сәл қариғучилардин болуп, әрштики улуқларғиму һақарәт қилишмақта»** — «чүш көргүчиләр» бәлким «бешарәтлик бир нәччә чүшни көрдүм» дегәндәк сөзләр билән адәмләрни алдайду.

–**«һоқуқ егилири»** — шүбһисизки, мошу йәрдә падишалар, валийлар вә һөкүмәтниң түрлүк әмәлдарлиридин башқа, Худа бекиткән ата-анилиқ һоқуқни өз ичигә алиду.

–**«әрштики улуқлар»** — әйни тексттә «әрш» дегән сөз йоқ. Лекин 11-айәткә қариғанда чоқум әрштики *(яман)* күчләр, йәни җин-шәйтанларни көрсәтсә керәк. «Җин-шәйтанлар» әслидә пәриштиләр, йәни «әрштики улуқлар»дин еди *(«Вәһ.» 12:4ни көрүң).*

1:9 Дан. 10:13; 12:1; Зәк. 3:2; 2Пет. 2:11; Вәһ. 12:7.

1:10 **«Лекин бу кишиләр өзлири чүшәнмәйдиған ишлар үстидә күпүрлүк қилиду. Бирақ улар һәтта әқилсиз һайванлардәк өз тәбиитиниң инкаслири бойичә чүшәнгиничә яшап, шу арқилиқ өзлирини һалак қилиду»** — «өз тәбиитиниң инкаслири бойичә чүшәнгиничә яшап» дегән ибарә бәлким һайванларниң җүплишишкә болған иштиһасини көздә тутқан, шундақла мошу кишиләрниң шәһваний һәвәслирини, бузуқлуқлирини көрсәткән болуши мүмкин.

1:10 2Пет. 2:12.

1:11 **«Буларниң һалиға вай! Чүнки улар Қабилниң йоли билән маңди, мал-мүлүкни дәп Балаамниң азған йолиға өзини атти вә улар Кораһниң асийлиқ қилғиниға охшаш ахир һалак болиду»** — «Қабилниң йоли» — Қабил өз инисиға һәсәт қилип уни өлтүргән, әлвәттә *(«Яр.» 4-бап).*

–**«Балаамниң азған йоли»** — «Чөл.» 22-24-бапни, «2Пет.» 2:15ни вә изаһатниму көрүң.

–**«улар Кораһниң асийлиқ қилғинидикигә охшаш ахир һалак болиду»** — Кораһ болса Муса пәйғәмбәргә, шундақла Худаниң Өзигә исиян көтәрди. Йәр өзи ечилип Кораһ вә шериклириниң аилисидикилирини жутувалди вә шуниң билән тәң асмандин от чүшүп Кораһ вә униңға әгәшкәнләрни көйдүрүп өлтүрди *(«Чөл.» 16-бап).* Кораһдикиләрдин 1500 жилдин кейин яшиған мошу сахта тәлим бәргүчиләр Худаниң ғәзиви аян қилинған күни уларға охшаш җәзмән әшәддий вә қорқунучлуқ һалда йоқитилиду.

1:11 Яр. 4:8; Чөл. 16:1; 22:7,21; 2Пет. 2:15;1Юһа. 3:12.

қетим өлгәнләр!. 13 Улар деңизниң давалғуватқан, бужғунлуқ долқунлири, улар өз
шәрмәндичилигини қусмақта; улар езип кәткән юлтузлар болуп, уларға мәңгүлүк қап
қараңғулуқниң зулмити һазирлап қоюлғандур. 14 Адәм атиниң йәттинчи әвлади болған
Һанох бу кишиләр тоғрисида мундақ бешарәт бәргән: —

«Мана, Рәб түмәнмиңлиған муқәддәслири билән келиду, 15 У пүткүл инсанларни сорақ
қилип, барлиқ ихлассизларниң ихлассизларчә жүргүзгән барлиқ ихлассизлиқлириға
асасән, шундақла ихлассиз гунакарларниң Өзини һақарәтлигән барлиқ әсәбий сөзли-
ригә асасән уларни әйипкә буйруйду». 16 Бу кишиләр һаман ғотулдап, ағринип жүриду,
өз һәвәслириниң кәйнигә кириду; ағзида йоғанчилиқ қилиду, өз мәнпәитини көзләп
башқиларға хушамәтчилик қилиду.

Агаһландуруш вә тапилаш

1:12 **«Улар меһир-муһәббәтни тәбрикләш зияпәтлириңларға һеч тартинмай силәр билән биллә дахил болидиған, өзлиринила бақидиған хәтәрлик хада ташлардур. Улар шамаллардин һайдилип кәлгән ямғурсиз булут, йилтизидин қомуруп ташланған, кәч күздики мевисиз дәрәқләр, икки қетим өлгәнләр!»** — «меһир-муһәббәтни тәбрикләш зияпәтлириңлар» дегәнлик Худаниң меһир-муһәббитини тәбрикләш, әлвәттә. Шүбһисизки, биринчи вә иккинчи әсирләрдә җамаәтләр пат-пат мәлум бир хошаллиқтин ғерип-намратларни тәклип қилип зияпәт өткүзәтти; ундақ зияпәтләр «меһир-муһәббәт зияпити» яки «муһәббәтни тәбрикләш зияпити» дәп атилатти. Шу зияпәтләр бәлким дайим «нан уштуш», *(яки «Рәбниң дәстихани», «Рәбниң кәчлик тамиғи»)*ни өз ичигә алатти.
–**«өзлиринила бақидиған хәтәрлик хада ташлардур»** — «өзлиринила бақидиған» бу кинайилик гәп. Мошу кишиләр «Худа бизни җамаәттикиләрни баққучи қилип бекиткән» дәйтти. Лекин улар пәқәт өзлиринила бақатти. «хәтәрлик хада ташлардур» — башқа хил тәрҗимиси «дағларға охшайду» — Мошу кишиләр өзлирини бәлким «җамаәтниң түврүги» дәп көрсәткини билән, әмәлийәттә деңиздики «хәтәрлик хада ташларға охшайду». Деңизчилар деңиз астидики хада ташларни байқалмай, кемини үстидин һайдиса пүтүнләй вәйран болуп түгишиду, әлвәттә. «Хәтәрлик хада ташлар» дегән бу сөзниң аһаңи «дағ»қиму наһайити йеқин болғач, бәлким шу мәнаниму көрситиши мүмкин. «2Пет.» 2:13ни көрүң.
– **«ямғурсиз булут»** — грек тилида «сусиз булут».
–**«икки қетим өлгәнләр!»** — бу сахта тәлим бәргүчиләр өзлириниң гуналирида роһий җәһәттә «өлгән» *(«қәбиһлиқлириңлар һәм гуналириңларда өлгән» («Әф.» 2:1))* болупла қалмай, башқиларниму өлүм йолиға алдап киргүзгәнлиги үчүнму роһий җәһәттә «икки қетим өлгән»дур. Улар шу сәвәптин Худа тәрипидин икки һәссә җазалиниду *(«Яқ.» 3:1, «Мат.» 23:13-15ни көрүң)*.
1:12 2Пет. 2:13,17.
1:13 **«Улар деңизниң давалғуватқан, бужғунлуқ долқунлири, улар өз шәрмәндичилигини қусмақта»** — «Йәш.» 57:20ни көрүң. **«... улар езип кәткән юлтузлар болуп, уларға мәңгүлүк қап қараңғулуқниң зулмити һазирлап қоюлғандур»** — «улар... езип кәткән юлтузлар» дегәнләр пәқәт «хәтәрлик хада ташлар»ла әмәс, бәлки деңизда жүргүчиләргә хата йөнүлүшни көрситип тенитидиған «езип кәткән юлтузлар»дәк болиду.
1:13 Йәш. 57:20.
1:14 **«Мана, Рәб түмәнмиңлиған муқәддәслири билән келиду,...»** — «(*Рәбниң*) муқәддәслири» мошу йәрдә Рәб Әйсаниң қайтип келишидә Өзигә һәмраһ қилған пәриштилири һәм муқәддәс бәндилирини көрситиши мүмкин *(«Қан.» 33:2, «Зәб.» 49:3-6, «Дан.» 7:9-14, 25-26, «Мат.» 16:27, 24:30-31, 25:13, «1Кор.» 6:2, «1Тес.» 3:3, «2Тес.» 1:7-10, «Вәһ.» 1:7ни көрүң)*.
1:14 Яр. 5:18; Дан. 7:10; Рос. 1:11; 1Тес. 1:10; 2Тес. 1:10; Вәһ. 1:7.
1:15 **«У пүткүл инсанларни сорақ қилип, барлиқ ихлассизларниң ихлассизларчә жүргүзгән барлиқ ихлассизлиқлириға асасән, шундақла ихлассиз гунакарларниң өзини һақарәтлигән барлиқ әсәбий сөзлиригә асасән уларни әйипкә буйруйду»** — «ихлассизларчә жүргүзгән ихлассизлиқлири» дегән ибарә «учиға чиққан ихлассизлиқлири» дегәндәк гуналирини тәкитләйду. **«уларни әйипкә буйруйду»** — дегән сөз, шүбһисизки, һәр бир гунакарниң Худа алдида өзиниң гуналири үстидин чиқирилған һөкүмгә толуқ қошилидиғанлиғини көрситиду.
–Тәврат өз ичигә алмиған «һанох» дегән йәнә кона бир китап бар. Бирақ Йәһуда нәқил кәлтүргән мошу сөз бу китаптин беваситә елинған әмәс. Бу сөз бәлким «һанох» дегән китапниң қедимий мәнбәси болған, хәлиқниң ағзаки баянлиридин елинған болса керәк.
1:15 Мат. 12:36.
1:16 **«Бу кишиләр һаман ғотулдап, ағринип жүриду, өз һәвәслириниң кәйнигә кириду; ағзида йоғанчилиқ қилиду, өз мәнпәитини көзләп башқиларға хушамәтчилик қилиду»** — «бу кишиләр ... ғотулдап, ағринип жүриду»: улар өз-өзигә һәм башқиларға қақшап ағринип жүриду. «ағринип жүриду» дегәнниң башқа бирхил тәрҗимиси: — «башқиларни әйипләйду» яки «қусур издәп жүриду».
1:16 2Пет. 2:18.

[17] Лекин, и сөйүмлүклирим, Рәббимиз Әйса Мәсиһниң расуллириниң алдин-ала ейтқан
сөзлирини есиңларда тутуңларки, [18] улар силәргә: «Ахир заманда, өзиниң ихлассиз
һәвәслириниң кәйнигә кирип, мазақ қилғучилар мәйданға чиқиду» дегән еди. [19] Мо-
шундақ кишиләр бөлгүнчилик пәйда қилидиған, өз тәбиитигә әгәшкән, Роһқа егә бол-
миған адәмләрдур.
[20] Лекин силәр, и сөйүмлүклирим, әң муқәддәс болған етиқадиңларни һул қилип,
өзәңларни қуруп чиқиңлар, Муқәддәс Роһта дуа қилип, [21] адәмни мәңгүлүк һаятқа елип
баридиған Рәббимиз Әйса Мәсиһниң рәһимдиллигини тәлмүрүп күтүп, өзәңларни Ху-
даниң меһир-муһәббити ичидә тутуңлар. [22] Иккилинип қалғанларға рәһим қилиңлар;
[23] бәзиләрни от ичидин жулувелип қутулдурувелиңлар; бәзиләргә һәтта әтлиридин
нижасәт чүшүп булғанған кийим-кечигигиму нәпрәтләнгән һалда қорқунуч ичидә
рәһим қилиңлар .

Мәдһийә дуаси

[24-25] Амма силәрни йолда тейилип кетиштин сақлап, ечилип-йейилип Өзиниң шәрәплик
һозурида әйипсиз турғузушқа Қадир Болғучиға, йәни Қутқазғучимиз бирдин-бир Ху-
даға Рәббимиз Әйса Мәсиһ арқилиқ шан-шәрәп, һәйвәт-улуқлуқ, қудрәт вә һоқуқ әзәл-
дин бурун, һазирму та барлиқ заманларғичә болғай! Амин!

1:18 **«улар силәргә: «Ахир заманда, өзиниң ихлассиз һәвәслириниң кәйнигә кирип, мазақ қилғучилар мәйданға чиқиду» дегән еди»** — расул Йәһуда мошу йәрдә уларниң немини мазақ қилидиғанлиғини ейтмайду. Лекин бир мисал «2Пет.» 3:3дә тепилиду.

1:18 Рос. 20:29; 1Тим. 4:1; 2Тим. 3:1; 4:3; 2Пет. 2:1; 3:3.

1:19 **«Мошундақ кишиләр бөлгүнчилик пәйда қилидиған, өз тәбиитигә әгәшкән, Роһқа егә болмиған адәмләрдур»** — «өз тәбиитигә әгәшкән *(адәмләр)*» грек тилида «жанлиқ *(адәмләр)*» дегән сөз билән ипадилиниду. Оқурмәнләрниң есидә болуши керәкки, муқәддәс китап бойичә адәм үч қисимдин — роһ, жан, тәндин тәркиб тапиду. Худаниң әсли мәхсити адәмниң роһи арқилиқ униң билән алақилишип йол-йоруқ көрситиш еди. Адәм атимизниң гунайи билән адәмләр өз роһи тәрипидин әмәс, бәлки жан вә тән, йәни «әт» тәрипидин башқурулуп, өзиниң *(гуналиқ)* тәбиитигә әгәшкили турди. «Римлиқларға»дики «кириш сөз»имизни көрүң.

–**«Роһқа егә болмиған адәмләрдур»** — «Роһ» Худаниң Муқәддәс Роһи, әлвәттә.

1:20 **«Лекин силәр, и сөйүмлүклирим, әң муқәддәс болған етиқадиңларни һул қилип, өзәңларни қуруп чиқиңлар, Муқәддәс Роһта дуа қилип,..»** — «өзәңларни... қуруп чиқиңлар» дегән ибарә мошу йәрдә грек тилидики «*(етиқатта)* өсүп йетилдүрүңлар» дегән мәнада. «Римлиқларға» вә «Әфәслуқларға»дики «етиқатни қуруш» тоғрилиқ «кириш сөз»имизни вә изаһатларни көрүң. **«Муқәддәс Роһта дуа қилип, ...»** — демәк, «Муқәддәс Роһқа тайинип дуа қилип,...».

1:22 **«Иккилинип қалғанларға рәһим қилиңлар»** — «иккилинип қалғанлар» болса етиқатта иккиләнгәнләр. Башқа бирхил тәрҗимиси: «Бәзиләргә рәһим қилиңлар, *(адәмләр билән адәмләрни)* пәриқ етиңлар; бәзиләрни... бәзиләрни... ».

1:23 **«бәзиләрни от ичидин жулувелип қутулдурувелиңлар; бәзиләргә һәтта әтлиридин нижасәт чүшүп булғанған кийим-кечигигиму нәпрәтләнгән һалда қорқунуч ичидә рәһим қилиңлар»** — демәк, бу икки айәт *(22-23)*тә үч хил адәмләр бар. Биринчи хили етиқатқа нисбәтән гуманда туриду; иккинчи хили болса гунаға шунчә чөкүп кәткәнки, улар дозақниң гирдавида турғанлар яки «дозақ отиға чүшәй» дәп қалғанлар; үчинчи хили болса, адәмни асанла ипласлиққа сөрәйдиған еғир гуналарға патқанлар. Шуңа уларни қутқузмақчи болғанлар интайин һошияр болуши керәк — болмиса өзлири булғинип яки аздурулуп кетиши мумкин («*һәтта әтлиридин иплас (грек тилида, «дағ»)* чүшүп булғанған кийим-кечигигә нәпрәтләнгән һалда» дегән гәп көчмә мәнада, әлвәттә. «Бу кишиләрниң пасиқлиғи өзәңгә тәсир йәткүзмисун үчүн һошияр бол» дегәндәк).

–Бу икки айәтниң башқа бәзи тәрҗимилири бар. Бу тәрҗимиләрдә «қутқузушқа тиришиш керәк» болған **икки хил** адәмләр көздә тутулиду: — «Иккилинип қалғанларға рәһим қилиңлар; бирақ бәзиләрни от ичидин жулуп қутулдурувелиңлар; лекин уларни қутқузғанда қорқунучта болуңлар, һәтта әтләрдин иплас чүшүп булғанған кийим-кечигигә нәпрәтлиниңлар» дегәндәк.

1:24-25 Рим. 16:27; 1Тим. 1:17.

Қошумчә сөз

Әнди бу сахта тәлим бәргүчиләрни қандақ бир тәрәп қилиш керәк?

Бизниң һазирқи замандики сахта тәлим бәргүчиләр билән болған күришимизму хәтниң бешида, 3-айәттә көрситилиду: — «**И сөйүмлүклирим, мән әсли силәргә ортақ бәһримән болуватқан нижатимиз тоғрисида хәт йезишқа зор иштияқим болсиму, лекин һазир буниң орниға силәрни муқәддәс бәндиләргә бир йолила аманәт қилинған етиқатни қолуңлардин бәрмәсликкә җиддий күрәш қилишқа җекиләп ушбу хәтни язмисам болмиди**».

Йәһуданиң «**муқәддәс бәндиләргә бир йолила аманәт қилинған етиқат**» дегән бу сөзи мошу йәрдә бизгә Инҗил арқилиқ Худа, Мәсиһ, Муқәддәс Роһ, нижатлиқ, Худаниң сөз-калами (Тәврат, Зәбур, Инҗил)ниң толиму нопузлуқлуғи, бу дуния, у дуния, инсанийәт, пәриштиләр вә җин-шәйтан қатарлиқлар тоғрилиқ назил қилинған, шундақла ишинишкә зөрүр болған вәһий-һәқиқәтләрни көрситиду.

Бу агаһтин биз шундақ чүшинимизки, хәтәрлик иш Худаниң мөмин бәндилириниң мал-мүлкиниң бу сахта адәмләр тәрипидин мәһрум қилиниши әмәс (бу толиму яман иш, әлвәттә), бәлки һәқиқәтниң өзидин мәһрум қилинишидур. Бу сахта тәлим бәргүчиләрниң кәйнидә инсанларниң әшәддий дүшмини, мошундақ кишиләрни йошурун идарә қилғучи Шәйтан өзи туриду. У мошу сахта тәлимлири арқилиқ Худаниң хәлқини һәқиқәттин пүтүнләй мәһрум қилип оғрилимақчи вә шундақ қилип уларниң роһий һаятини вәйран қилмақчидур («Юһ.» 10:10). У шундақ қилалиса, дунияда Худаниң гувачилиғини йоққа чиқирип, «дунияниң нури» болған Худаниң хәлқини қараңғулуқ ичигә ғәриқ қиливетәтти.

Ундақта, биз қайси йол билән «**етиқатни қолуңлардин бәрмәсликкә җиддий күрәш қилиш**»имиз лазим?

Бу мәсилә көп тәрәплимилик болғини билән, төвәндики ишларни интайин муһим дәп қараймиз: —

(а) Һәммидин авал, өзимизни Худаниң сөз-каламиға чөмдүрүшимиз керәк: —

«**Бу Тәврат-қанунини өз ағзиңдин нери қилмай, униң ичидә пүтүлгәнниң һәммисини тутуп, уни кечә-күндүз ойла; шундақ қилсаң йоллириңда ғәлибилик болуп, өзәң ронақ таписән**» («Йәш.» 1:8).

Бу һәм кона әһдә (Тәврат-Зәбур) вә йеңи әһдә (Инҗил)дики һаятқа нисбәтән һалқилиқ принсиптур.

Биз Худаниң сөз-каламини өзимизниң ички дуниямиз, барлиқ ой-пикирлиримизниң айрилмас бир қисми қилишимиз лазим. Җәзмләштүримизки, Шәйтан һәқиқәтниң **һәр қайси нуқтисиниң** бирниму қоймай йоқитиш үчүн күрәш қилиду.

(ә) Биз Худаниң шәпқитигә тайинип, Униң сөз-каламиниң һәр бир нуқтилириға бойсунушимиз керәк. Шундақ қилғанда биздә Мәсиһ Әйсаниң намида дуа қилиш вә сөз қилишқа һоқуқимиз болиду («Мат.» 8:9).

(б) Сәгәк туруп дуа қилиштин тохтимаслиғимиз керәк («Мат.» 26:41).

(г) Худаниң җамаитидә сахта тәлим бәргүчиләргә **йүз туранә туруп, һәр түрлүк тәнбиһ вә дурус тәлим билән рәддийә берип қарши чиқишимиз лазим**. Биз уларға бир дәқиқиму йол қоймаслиғимиз керәк («Гал.» 2:5). Бу «әдәплик болуш-болмаслиқ» мәсилиси әмәс. Җамаәт адәмниң әмәс, Худаниңкидур; Худаға беһөрмәтлик қилинған болса, униңға беһөрмәтлик қилғанларға йүз-хатирә қилмаймиз. Бәзи кишиләр «Силәр муһәббәт көрсәтмәйсиләр» дәп тәнқит қилиши мүмкин, бирақ адәмни азат қилғучи болса һәқиқәтниң өзидур: — «**Һәқиқәтни сетивал, уни һәргиз сетивәтмә**» («Пәнд.» 23:23).
Йәнә мәсилән «2Юһ. » 7-11-айәтни көрүң.

1:7

«**Содом вә Гоморра вә уларниң әтрапидики шәһәрләрдикиләрму шу охшаш йолда, йәни шу пәриштиләргә охшаш учиға чиққан бузуқчилиққа вә ғәйрий шәһвәтләргә берилип кәткән, кейинки дәвирләр уларниң ақивитидин ибрәт алсун үчүн мәңгүлүк от җазасиға өрнәк қилинип көйдүрүлгән**»

Бу пәриштиләр тоғрилиқ «яритилиш» һәмдә «Петрус (2)»дики изаһатлар вә «қошумчә сөз»имиздә азрақ тохталдуқ. Йәһуданиң бу баянида «Яр.» 6:1-6дә хатириләнгән вақиәдә қандақ ишларниң йүз бәргәнлигини чүшәндүрүп, униңда һеч қандақ гуманлиқ йәрни қалдурмайду: —

«**Вә шундақ болдики, инсанлар йәр йүзидә көпийишкә башлиғанда, шундақла қизларму көпләп туғулғанда, Худаниң оғуллири инсанларниң қизлириниң чирайлиқлиғини көрүп, халиғанчә таллап, өзлиригә хотун қилишқа башлиди.**
У вақит Пәрвәрдигар сөз қилип: —
— Мениң Роһум инсанлар билән мәңгү күрәш қиливәрмәйду; чүнки инсан әттур, халас. Кәлгүсидә уларниң өмри пәқәт бир йүз жигирмә яштин ашмисун! — деди.
Шу күнләрдә (вә шундақла кейинки күнләрдиму), Худаниң оғуллири инсанларниң қизлириниң йениға берип, улардин балиларни тапқинида, гигантлар йәр йүзидә пәйда болди. Булар болса қедимки заманлардики даңлиқ палван-батурлар еди. Пәрвәрдигар инсанниң өткүзүватқан рәзиллиги йәр йүзидә көпийип кәткәнлигини, уларниң көңлидики нийәтлириниң һәр качан яман болуватқинини көрди. Шуниң билән Пәрвәрдигар йәр йүзидә адәм апиридә қилғиниға пушайман қилип, көңлидә азапланди» («Яр.» 6:1-6).

Бәзи алимлар «Худаниң оғуллири» Сетниң ихласмән әвлатлирини көрситиду, дәп ойлайду. Амма ундақта уларниң «**инсандин болған қизларниң чирайлиқлиғини көрүши**» андин «**өзлири халиған қизларни хотунлуққа елиши**»ниң зади немә ямини бар? Текстта «рәзил адәмләрниң қизлири» тоғрилиқ гәп йоқ, пәқәт «инсанларниң қизлири» дейилиду — демәк, бу адәттики қиз-аялларни көрситиду. Шуңа ишинимизки, «Худаниң оғуллири» мошу йәрдә бир түркүм пәриштиләрни көрситиду («Аюп» 1:6, 2:1, 38:7, «Зәб.» 29:1, 89:6ни көрүң); улар қиз-аялларниң чирайлиқлиғини көрүп улар билән җинсий мунасивәтни өткүзүшни халайтти вә шу мәхсәтлиригә йетиш үчүн қайсибир инсанниң шәклигә киривалған. Уларниң әвлади алаһидә бирхил «батурлар» яки «палванлар», шундақла бинормал гигантлар («нәфилим») еди. «Яритилиш»ниң

муәллипи бундақ вақиә йәнә бирәр қетим йүз бәргән болуши мүмкин, дәп пуритиду — чүнки у кейин, башқа гигантлар туғулған еди, дәйду: — «**Худаниң оғуллири инсанлардин болған қизлар билән шу чағда (<u>вә кейики вақитлардиму</u>) биллә болуп, әвлат қалдурғанда, йәр йүзидә «нәфилим»** (мәнаси, «жиқилғанлар» яки «гигантлар») **дәп атилидиған кишиләр пәйда болди. Улар қедимки заманниң батурлири вә даңлиқ кишилири еди**» (4-айәт). Бу сөз билән у бәлким муқәддәс язмиларда тилға елинған, <u>**топандин кейин**</u> туғулған гигантларни көрсәткән болуши мүмкин; мәсилән, «Чөл.» 13:33, «Қан.» 2:20-21, 3:11, «1Сам.» 17:4, «2Сам.» 21:15-22ни көрүң.

Бәзиләр Рәббимиз өлүмдин тирилиш тоғрилиқ сөзлигәндә, «**Өлүмдин тирилгәндин кейин, инсанлар өйләнмәйду, әргә тәгмәйду, бәлки әрштики пәриштиләргә охшаш болиду**» дегәнлигигә қарап («Мат.» 22:30) мошу пикиргә қарши чиқиду. Улар: «Пәриштиләр җинсий тәбиәтсиз болғини яки җинсийәттики бирәр хусусийити болмиғини үчүн қәтъий никаһланмайду», дәйду. Бирақ һалқилиқ мәсилә дәл мошу йәрдә. Пәриштиләр нормал һалда никаһланмайду. Лекин «Яритилиш»тики хатириләргә асасланғанда, бу түркүм пәриштиләр Худа бекиткән тәртиптин һалқип кәткәчкә, җазаға учриған. Улар «Йәһ.» 7-айәттә тәсвирләнгән рәзил адәмләрдәк: «**Содом вә Гоморра вә уларниң әтрапидики шәһәрләрдикиләрму шу охшаш йолда, йәни шу пәриштиләргә охшаш учиға чиққан бузуқлуққа вә ғәйрий шәһвәтләргә берилип кәткән...**». Худа пәриштиләрниң «**ғәйрий әтләргә**» (демәк, инсанларниң тәнлиригә) ич пәш тартишини яки әр кишиләрниңму «ғәйрий әтләргә» (демәк, қиз-аялларниң тәнлиригә тәбиий һәвәслири болушниң орниға, башқа әр кишиләрниң тәнлиригә) ич пәш тартишишини һеч қачан халиған әмәс.

«2Пет.» 2:4 һәм мошу 6-айәттә Йәһуда мошу пәриштиләр (шу вақитта) Шәйтанниң аләм апиридә болғанда көтәргән исияниға четилған пәриштиләргә қариғанда техиму қаттиқ җазаға тартилиду, дәйду («Вәһ.» 12:3-4дики изаһатлиримизни көрүң). Исиян көтәргән шу пәриштиләр, еһтимал һазир җаһанниң һәр қайси йәрлиридә қатирап жүрүватқан, инсанларни езиқтуридиған һәмдә Худаниң хәлқиниң ойлири вә қәлблиригә җаң қиливатқан җинлардур. Лекин Йәһуда ейтқан әшу пәриштиләрни «**Рәб улуқ қиямәт күниниң сориғиғичә мәңгү кишәнләп мудһиш қараңғулуқта солап сақлимақта**».

Немишкә әнди улар техиму қаттиқ җазаға тартилиду? Шүбһисизки, сәвәп пәқәт шуки, бу пәриштиләр аллиқачан Худаниң жүргүзгән бир нәччә җазалирини, йәни (а) исиян көтәргән Шәйтан вә пәриштиләрниң әрштин һайдиветилгинини; (ә) Адәм ата вә Һава анимизниң гуна садир қилғандин кейин Ерәм бағчисидин һайдиветилгинини, вә (б) Һабилни өлтүргини үчүн Қабилға чүширилгән җазани көргән еди. Шуңа уларниң Худа алдидики мәсъулийити техиму еғир еди.

Бизниң «1Кор.» 11:10 үстидә болған сөзлиримизни көрүң: —

«Шәйтан исиян көтәргәндин кейин, йәнә бир түркүм пәриштиләр аял кишиләрниң саһибҗамаллиғини көрүп адишип кәтти, дәп ишинимиз («Яр.» 6:2-4). Шуниң билән улар пәриштилик мәртивисини ташлап аялларға йеқинлишип тегиш үчүн намәлум йолда җисим шәклигә кирди. Инҗилдики вәһий бойичә, мошу пәриштиләр сорақ қилинғичә қамап қоюқлуқ болиду («2Пет.» 2:4, «Йәһ.» 6-7ниму көрүң). Уларниң һазирқи җазаси

әсли исиян көтәргән җинларниңкидин еғир, чүнки улар шу вақитта аллиқачан Худаниң көп башқа җазалирини көрүп кәлгән еди. Амма ким билсун, башқа периштиләрниңму мошундақ ишларни садир қилиш мүмкинчилиги техи мәвҗутмекин, шуңа расул җамаәткә, ибадәт сорунлирида қиз-аял қериндашларниң саһибҗамаллиғидики гөһәр болған чачлири йепилсун, дәп тапилайду».

Бундақ вақиәдин кейин инсанларниң қәлблири техиму рәзилликкә толиду: — «**Пәрвәрдигар инсанларниң рәзиллигини, көңлидики нийитиниң һәр қачан яман болидиғанлиғини көрди...**» (чүнки Худаниң муқәддәс периштилири инсанларниң көз алдидила гуна қилған әмәсму?). Әнди Худаниң җамаити пәқәт инсанийәткила әмәс, бәлки һәтта периштиләргиму Униң тәртивигә һәр тәрәптә бойсунушта изчил үлгә болсун.

Амин!